

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Elise Fjellberg, 32266682

Tillatelse til oppføring av ny badebrygge på gbnr 89/19 i Modum, innenfor Vikersund-Bergsjø biotopvernområde.

Statsforvalteren gir tilbakevirkende tillatelse til oppføring av ny badebrygge på gbnr 89/19 i Modum kommune, innenfor Vikersund-Bergsjø biotopvernområde. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Det stilles vilkår til tillatelsen.

Bakgrunn for saken

Ved gjennomgang av seneste flyfoto fra området oppdaget vi den nye bryggen på gbnr 89/19 i Modum kommune. Det var ikke søkt om tillatelse etter verneforskriften for Vikersund-Bergsjø biotopvernområde til oppføring av ny brygge her. I 2019 igangsatte Geithus velforening, Modum historielag og Modum kommune et prosjekt for å gjenskape en brygge av lokal historisk verdi på Rolighetsmoen ved Geithus i Modum. Gjennom forespørsler om redegjørelse for tiltaket fremgår det at Modum kommune har vært en viktig og veiledende part i prosjektet, og ut ifra tilbakemeldingene vi har mottatt anser vi derfor Modum kommune som ansvarlig tiltakshaver. Kommunen ble i begynnelsen av februar gitt anledning til å søke om tillatelse til tiltaket i etterkant.

Vi viser til søknad mottatt 05.04.2022 hvor Modum kommune søker om tilbakevirkende tillatelse til oppføring av ny brygge på gbnr 89/19 innenfor Vikersund-Bergsjø biotopvernområde.

I tømmerfløtningstiden lå det på den aktuelle lokaliteten en lang brygge hvor slepebåten Tøffen hadde sin base. I årene etter opphør av tømmerfløtingen ble denne opprinnelige Tøffenbrygga flyttet noe lengre nordover på samme eiendom. Den opprinnelige Tøffenbrygga har senere forfalt og sunket. Prosjektet innebar å lage en kopi av den originale bryggen, med tilsvarende utforming og mål (dog noe kortere), og sette den opp på den opprinnelige plassen for brygga. Brygga er ment som et minne om kulturhistorien i området og til å fungere som badebrygge og til rekreasjon på kommunalt friluftsområde. Prosjektet mottok støtte fra Viken fylkeskommune til produksjon av bryggen. Statsforvalteren ble ikke kontaktet for en avklaring i forhold til verneforskriften.

Verken kommunen eller Geithus Vel anså tiltaket som en ny innretning, men restaurering av den tidligere Tøffenbrygga, og mente derfor at det ikke var nødvendig å søke dispensasjon fra verneforskriften. I søknaden står det at «i flere år har [den opprinnelige] brygga ligget på bunn ved

omtrent samme plassering og kan ikke restaureres i sin helhet da treverket er råttent og flyteelementer har gått i stykker. Lokale interessenter ved Geithus Vel har derfor hatt ønske om å få lage en kopi med originalen som mal.» Bryggen ble sjøsatt sommeren 2021.

Brygga består av to elementer som er 5,5 m lange – total lengde ca. 11 meter. Bredde 1.3 meter. I rapport om slutføring av prosjektet kan det leses at det i stedet for flyteelementer av stål er benyttet PVC rør av samme diameter som på den originale bryggen. Hengslene er laget i rustfritt stål. Brygga er forankret på land med vaier og er boltet i fjell. I vannet er det lagt to moringer med skråavstivning i to retninger for å stabilisere brygga ved strømning i vannet. Det er også lagt inn litt slakk for å kompensere for ulike vannstand i Bergsjø.

Bryggas funksjon er primært tenkt som badebrygge, men mindre fartøy slik som kanoer og kajaker kan legges til ved behov. Anlegget skal ikke benyttes til utleie eller som privat havneanlegg, men er et tilbud til allmenn bruk. Konstruksjonen er meget solid og det forventes lang levetid, uten behov for å dra den opp på land vinterstid. Modum kommune er grunneier og eventuelt skjøtselsbehov foretas i offentlig regi eventuelt gjennom den lokale velforeningen.

Det er også opplyst at brygga har medført at dette friområdet er blitt mye brukt til rekreasjon og bading i tillegg til at området avlaster badeplassen på Skinnerudtangen når det er mye folk der. Det er også mulig å bruke brygga og området i kombinasjon med fiskeplass for funksjonshemmede.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Vikersund-Bergsjø biotopvernområde. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern ble vedtatt 22.06.2018. Formålet med verneområdet er å bevare et område som har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde i form av viktig nærings- og overvintringsområde for sangsvane, knoppsvane, kvinand, sothøne, stokkand, toppand, fossefall, laksand og storskarv, samt gyte- og oppvekstområde for en stamme av storørret. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Av forskriften fremgår det at artene som omfattes av verneformålet er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf. § 3 b. Ethvert tiltak som kan påvirke eller forstyrre de vernede artene eller deres livsbetingelser, som oppføring av bygninger, anlegg, andre varige eller midlertidige innretninger er forbudt, i henhold til § 3 c.

Av andre aktuelle bestemmelser fra forskriften som må vurderes i denne saken, fremgår det at det er generelt tillatt med normalt vedlikehold av bygninger, brygger, broer, demning og andre anlegg som er i bruk på vernetidspunktet, og i henhold til standard på vernetidspunktet, jf. § 4 b. Videre kan forvaltningsmyndigheten etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner, jf. § 7 d.

Med vedlikehold menes tiltak eller arbeid for å opprettholde den standard som innretningen hadde på vernetidspunktet. Dette forutsetter at innretningen var etablert på vernetidspunktet og omfatter normalt vedlikehold og utskifting av dårlige materialer eller forsterkninger. Vedlikeholdet skal ikke føre til at innretningen endrer fasade, karakter eller omfang, og skal heller ikke føre til en vesentlig standardheving. I tilfeller der det er behov for å skifte ut hele innretningen, regnes dette som et søknadspliktig tiltak, selv om det blir brukt samme materialer og størrelse som tidligere. Endres materialer eller omfang er dette å regne som en ny innretning. Når det gjelder istandsetting eller

vedlikehold av et kulturminne legger vi til grunn at dette innebærer at det er selve det eksisterende kulturminnet som settes i stand for at det skal kunne vurderes tillatt etter denne hjemmelen. I denne saken er det snakk om oppføring av en kopi av en tidligere innretning som ikke lenger er funksjonell. Restene etter denne finnes fortsatt der den er sunket. Kopien er ikke plassert på samme sted som den bryggen den er ment å erstatte, og beslaglegger dermed nytt areal innenfor verneområdet. Det har ikke ligget brygge på den nye lokaliteten i lengre tid og ikke på vernetidspunktet.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til oppføring av nye brygger innenfor verneområdet. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. I verneplanprosessen ble det tatt stilling til at det ikke skulle åpnes for etablering av nye brygger i verneområdet. Dette er derfor ikke et uforutsett tilfelle. Vi mener likevel at tiltaket må vurderes etter denne hjemmelen i det verneforskriften ikke åpner for tillatelse til tiltaket. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfellet.

Det følger av naturmangfoldloven § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger. Vikersund-Bergsjø biotopvernområde inngår i Tyrifjorden våtmarkssystem og er et svært viktig overvintringsområde for fugl knyttet til våtmark. Bergsjø fryser sjelden til om vinteren og en rekke fugler kan derfor overvintre her. Sjøen er også et viktig nærings- og oppholdsområde for våtmarksfugl resten av året. Sammenlignet med andre deler av biotopvernområdet og øvrige deler av våtmarkssystemet finnes det relativt få brygger og innretninger i bruk i Bergsjø. Det er ønskelig å bevare tilstanden i sjøen så lite påvirket som mulig av hensyn til belastning på fuglelivet her.

Sjøen benyttes av en rekke våtmarksfugler, blant annet er de rødlistede artene fiskemåke og gråmåke (begge sårbare arter), registrert. Sjøen benyttes også av lomvi, hettemåke og vipe (kritisk truede arter) og dvergdykker (truet art). Storskarv (nær truet art) er registrert en rekke ganger ved den aktuelle lokaliteten (artsdatabanken.no). I Miljødirektoratets naturbase er det ikke registrert naturtyper på lokaliteten.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen. Dette innebærer at virkningene av den nye Tøffenbrygga skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Verneområdene i Tyrifjorden våtmarkssystem ligger tett på folk, og aktiviteten fra båttrafikk og annet friluftsliv er til tider så stor mange steder at fugler fortrenses og hekking mislykkes.

Etablering av ny brygge her vil i seg selv vil ikke nødvendigvis påvirke fuglelivet vesentlig, området kan benyttes til bading også uten badebrygge. Ytterligere tilrettelegging for friluftsliv og båtliv kan

føre til økt aktivitet på lokaliteten og innenfor verneområdet. Dette vil øke belastningen på de vernede artene, særlig sommerstid, og det vil også kunne påvirke artene om vinteren i det bryggen er ment å ligge ute hele året.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk. Hovedformålet med biotopvernområdet er som overvintringsområde. Av denne grunn er det også motorferdselsforbud til lands og til vanns i perioden fra 1. november til 31. mars. For å begrense forstyrrelser på fuglelivet i sårbare perioder som vinterstid, i trekktiden og yngletiden, mener vi derfor at en forutsetning for en eventuell tillatelse er at bryggen tas opp utenom badesesongen. Vi definerer badesesongen som 15. juni til 15. august.

For å redusere samlet belastning på verneområder har vi i andre tilsvarende saker krevd som forutsetning for tillatelse til etablering av ny brygge, at andre brygger eller innretninger fjernes fra verneområdet slik at areal fristilles til fordel for verneformålet og naturverdiene i området. Vi mener derfor at en eventuell tillatelse til etablering av ny Tøffenbrygge forutsetter at restene av den opprinnelige Tøffenbrygga ryddes opp og fjernes fra området. Dette er i tråd med prinsippet om samlet belastning og kostnadene med miljøforringelse (naturmangfoldloven § 10 og 12). Arbeidet med å fjerne restene etter den opprinnelige Tøffenbrygga kan gjennomføres på våren når det er lav vannstand og må foretas innen rimelig tid.

Statsforvalteren legger til grunn at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Konklusjon

Etter vår vurdering strider tiltaket slik det er etablert nå mot verneformålet ved at det kan påvirke områdets økologiske funksjon som overvintringssted og fører til økt aktivitet i et område som ellers har moderat påvirkning. Dersom vilkårene som stilles for å redusere den negative påvirkningen på verneverdiene i sårbare perioder for fuglelivet etterfølges, slik at tiltaket ikke går utover verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig, mener vi at vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 oppfylles. Tiltakets lokalhistoriske verdi, som kulturminne om tidligere tiders tømmerfløting i området, er vektlagt i denne vurderingen.

Dersom vilkårene for tillatelsen ikke etterfølges, vil bryggen fortsatt være en ulovlig innretning og vil måtte fjernes fra verneområdet permanent.

Vedtak

Statsforvalteren gir tilbakevirkende tillatelse til oppføring av ny badebrygge på gbnr 89/19 i Modum kommune innenfor Vikersund-Bergsjø biotopvernområde. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Bryggen kan kun ligge ute i badesesongen 15.06. til 15.08. Bryggen skal trekkes helt opp på land utenom denne perioden.
- Restene av den opprinnelige Tøffenbrygga skal fjernes fra verneområdet innen utgangen av mai 2023.
- Dokumentasjon på utført opprydning skal sendes Statsforvalteren i Oslo og Viken for godkjenning.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Elise Fjellberg
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

GEITHUS VEL	Postboks 58	3361	GEITHUS
Modum kommune	Postboks 38	3371	VIKERSUND